

Dobro i zło

Rozwój moralności

Lawrenca Kohlberga

Teoria rozwoju moralnego

Dziecko kieruje się chceniem, tym, co dla niego przyjemne i przykre.

Poziom I - przedkonwencjonalny

- **Stadium 1 - orientacja posłuszeństwa i kary** (egocentryzm). Reguły przestrzega się tylko po to, by unikać kary. Tylko skutki czynności określają, czy jest ona dobra czy zła. Punkt widzenia i interesy innych nie są brane pod uwagę.
- **Stadium 2 - orientacja naiwnie egoistyczna** (relatywizm moralny). Działanie dobre to działanie, które ma na celu dobro własne, a nie innych. Potrzeby innych są brane pod uwagę, jeśli rezultat ich działania jest korzystny dla własnego dobra.

Jednostka zaczyna orientować się w konwencjach społecznych, dopasowuje pragnienia do konwencji.

Poziom II - konwencjonalny

- **Stadium 3** - orientacja "dobrego chłopca/dziewczyny". Czynność jest oceniana jako dobra albo zła ze względu na intencje jednostki. Cenione są społecznie akceptowane standardy zachowania.
- **Stadium 4** - orientacja prawa i porządku. Pojawia się szacunek dla autorytetów oraz przekonanie, że reguły społeczne muszą być przestrzegane. Zwraca się uwagę nie tylko na motywy działania jednostki, ale również na standardy zewnętrzne.

Jednostka jest w stanie spoglądać na to, co w danym społeczeństwie jest konwencjonalne jako na konwencjonalne.

Jednostka może być autonomiczna moralnie, może porównywać własne zasady moralne z zasadami innych.

Poziom III - postkonwencjonalny

- **Stadium 5** - orientacja umowy społecznej i legalizmu. To, co jest słuszne, zależy od opinii większości w danej grupie społecznej.
- **Stadium 6** - orientacja uniwersalnych zasad sumienia. O postępowaniu decydują wybrane przez jednostkę zasady etyczne. Gdy obowiązujące prawo wchodzi w konflikt z tymi zasadami, jednostka postępuje zgodnie z tymi drugimi.

Jean Piaget

Teoria rozwoju moralnego

Stadium realizmu moralnego

5-7 rok życia

- prawa nie podlegają dyskusji
- sprawiedliwość immanentna
- moralność heteronomiczna (narzucona z zewnątrz)
- odpowiedzialność obiektywna (niezależna od skutków i intencji)
- litera a nie duch prawa

Stadium relatywizmu moralnego

pod wpływem szkoły

- prawo ma pełnić funkcję, jest umową
- można je zmieniać
- jest zależne od sytuacji

Moralność autonomiczna

10 - 11+

- duch nad literą prawa
- postępowanie zgodnie z wyznaczonymi sobie normami, niezależnie od okoliczności
- bierzemy pod uwagę intencje i efekt działania